

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА (УКРАЇНА)
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
НАПН УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (УКРАЇНА)
ФЕДЕРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (НІМЕЧЧИНА)
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ АКАДЕМІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ІМЕНІ МАРІЇ ГЖЕГОЖЕВСЬКОЇ У ВАРШАВІ (ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА ТЕХНІЧНА В КАТОВИЦАХ (ПОЛЬЩА)
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ (СЛОВАЧЧИНА)
ВИЩА ШКОЛА В РЕЗЕКНІ (ЛАТВІЙСЬКА РЕСПУБЛІКА)
УНІВЕРСИТЕТ АФІОНА КОДЖАТЕПЕ (ТУРЕЧЧИНА)**



ТЕХНОЛОГІЧНА І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції

21 жовтня 2022 р.

Глухів – 2022

УДК 377/378:37.014.5](477.52–21 Глухів)(082)

Т 38

Друкується за рішенням ученої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
(протокол № 4 від 26 жовтня 2022 року)

Відповідальні за випуск:

Курок Віра Панасівна – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Тітова Олена Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії професійної кар'єри Інституту професійної освіти НАПН України;

Білевич Світлана Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Холявко Ірина Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Василенко Ольга Олексіївна – аспірантка кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 21 жовтня 2022 р. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022. 455 с.

У збірнику вміщено матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи». Тексти тез подано в авторській редакції.

Для учителів трудового навчання, технологій, викладачів професійного навчання, майстрів виробничого навчання, студентів, аспірантів, науковців та всіх тих, хто цікавиться проблемами сучасної технологічної і професійної освіти в Україні.

УДК 377/378:37.014.5](477.52–21 Глухів)(082)

ISBN 978-966-376-083-4

©Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022

Віталій Глуханюк, Андрій Глухота, Оксана Самсонюк УПРОВАДЖЕННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ..	54
Олександр Ігнатенко, Ганна Ігнатенко ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	59
Оксана Лапа АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ.....	62
Оксана Марущак, Юлія Недзеленко ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗАСОБАМИ НАРОДНИХ РЕМЕСЕЛ	66
Галина Мельник МОЖЛИВОСТІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	71
Олена Нагайчук ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ..	74
Юрій Павловський, Олександр Лузгінов АРТПЕДАГОГІКА ТА АРТТЕРАПІЯ ЯК ІНТЕГРАТИВНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ.....	79
Валентина Співачук МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СФЕРІ ІКТ У МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	82
Борис Шевель ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ	87

тільки інтелектуально-творчий діалог з мистецтвом, але й педагогічне спілкування.

Список використаних джерел

1. Виговська О. І. Творча педагогічна діяльність як особистісно орієнтована: авторська концепція, технологія. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2002. № 4. С. 70–76.
2. Кушнір В. А. Рівні розуміння і сприймання педагогічного процесу. *Людинознавчі студії*: зб. наук. праць Дрогобицького державного ун-ту ім. Івана Франка. Дрогобич: Вимір, 2001. Вип. 3. С. 164–173.
3. Лекторский В. А. Субъект, объект, познание. Москва: Политиздат, 1980. 359 с.
4. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. Київ, 2002. 270 с.

Олена Нагайчук,
кандидат педагогічних наук, доцент
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Поняття «компетентність» нині перебуває в епіцентрі світової думки, оскільки розкриває якісно нові перспективи розуміння місії освіти та життєвих результатів освітньої діяльності.

Запровадження компетентнісного підходу передбачає безповоротний відхід від предметоцентризму та спрямованість на студентоцентроване навчання, ідея якого – максимально забезпечити студентам шанси отримати перше місце роботи на ринку праці, підвищення їхньої «вартості» у середовищі роботодавців.

Для педагогічних ЗВО формування компетентностей з охорони праці особливо важливе, оскільки вчителі несуть особисту відповідальність за збереження життя і здоров'я здобувачів освіти під час навчально-виховного

процесу; відповідають за безпечне його проведення; повинні вміти проводити інструктажі із здобувачами освіти з охорони праці під час навчальних занять; повинні вміти проводити профілактичну роботу щодо запобігання травматизму серед школярів. Тому очевидним є те, що провідне місце у структурно-логічній схемі професійної підготовки вчителя освітньої галузі «Технології» має належати нормативній дисципліні «Охорона праці в галузі».

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що питанням структури й особливостей фахових компетентностей у галузі української освіти займались Н. Бібік, А. Маркова, І. Родигіна, А. Хуторський та ін.

Основи компетентнісного підходу з охорони праці висвітлено в працях В. Бегуна, О. Бурова, С. Величка, І. Грицюка, В. Джигирей, В. Жидецького, Є. Желіби, О. Запорожця, В. Зацарного, В. Заплатинського, І. Кобилянської, Г. Кондрацької, В. Кузнецова, В. Лапіна, В. Мухина, І. Пістуна, Ю. Скобло, А. Романчука, В. Шияна, З. Яремка та ін.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблема формування фахових компетентностей з охорони праці майбутніх вчителів технологій у педагогічній теорії та практиці висвітлені недостатньо. Зокрема, не сформовано та не обґрунтовано перелік професійних компетентностей з охорони праці, які мають набути студенти в процесі технологічної освіти.

Проблема системи вищої технологічної освіти полягає в тому, що рівень знань студентів залишається основним критерієм в оцінюванні рівня підготовленості фахівців, оскільки освіта все ще орієнтована на знання, уміння й навички як кінцевий результат (предметоцентризм); неусвідомлення викладачами необхідності орієнтації на студентоцентризм, в основі якого є компетентнісна модель фахівця; також наявна суперечність між вимогами сучасного ринку праці до підготовки майбутніх учителів та рівнем їхніх фахових компетентностей, які не відповідають світовим стандартам; викладання технологічних дисциплін здійснюється переважно без урахування міжпредметних зв'язків з охороною праці, які не інтегруються в майбутню професію.

Розвиток компетентностей є метою освітніх програм. Тобто в понятті «компетентність» відображена практична спрямованість освітнього процесу. Компетентність формується та виявляється в практичній діяльності, передбачає ефективну діяльність та підвищує ефективність вирішення якого-небудь завдання або виконання якої-небудь дії [1].

Компетентності формуються в різних навчальних дисциплінах і оцінюються на різних етапах. Отже, термін «компетенція» служить для позначення інтегрованих якостей майбутнього випускника, тобто характеризує результат процесу освіти. Тому функціональний репертуар компетентності об'єктивно вмотивований освітніми нормами і стандартами.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти показником її якості визначено компетентності, які становлять основу її професійного аспекту, оскільки необхідні для діяльності у сфері обраної професії. Тому більшість освітян сходиться на думці, що предметно-спеціальні (фахові) компетентності характеризується наявністю у фахівця не стільки значного обсягу знань і досвіду, скільки вмінь актуалізувати накопичені знання та вміння в потрібний момент і використати їх у процесі реалізації своїх професійних функцій [2]. Виходячи із цього, фахова компетентність виражається в здатності правильно оцінити ситуацію, що склалась, і вмінні знайти необхідне рішення, аби досягнути найкращих результатів у професійній діяльності.

Діяльність учителів освітньої галузі «Технології» передбачає, що на кожному уроці учні мають виконати практичну роботу. Таким чином, майбутніх фахівців освітньої галузі «Технології» необхідно мотивувати на кожному уроці звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи в навчальних майстернях, основ гігієни праці та виробничої санітарії, навчати їх безпечних прийомів роботи з верстатами та інструментами, ознайомлювати із заходами попередження виробничого травматизму, звертати увагу на дотримання правил електробезпеки та пожежної безпеки.

Очевидним є факт неможливості існування жодного загальноприйнятого переліку фахових (предметно-спеціальних) компетентностей з огляду на їх предметну специфічність.

Фахова компетентність з охорони праці характеризує стосунки вчителя технологій з професійним простором і містить такий вимір безпеки, який пов'язаний безпосередньо з професійною діяльністю і зумовлений нею. Таким чином, фахова компетентність з охорони праці є результатом опанування набору компетенцій, які ми визначили, виходячи із мети та завдань цієї дисципліни:

1. Здатність визначати та ефективно виконувати функції, обов'язки і повноваження з охорони праці та безпеки життєдіяльності на робочому місці відповідно до посади та професійної діяльності.

2. Здатність застосовувати знання законодавства та державних стандартів України про охорону праці.

3. Здатність організовувати власну діяльність відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці (передбачає готовність студента застосовувати набуті можливості (знання, уміння, навички й особистісні якості) для безпечної реалізації себе в повсякденному житті та професійній діяльності).

4. Здатність здійснювати методичне забезпечення і проведення навчання, інструктажів та перевірки знань з питань охорони праці серед здобувачів освіти.

5. Здатність оцінювати дотримання санітарно-гігієнічних вимог до навчальних закладів та підприємств, забезпечувати нормальні метеорологічні умови на виробництві.

6. Здатність дотримуватись вимог безпеки до виробничого обладнання, технологічних процесів та організовувати безпечне виконання робіт; (важливе усвідомлення головного принципу – безумовності пріоритетів безпеки під час вирішенні будь-яких професійних і особистісних завдань).

7. Здатність обґрунтувати та забезпечити виконання в повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки в межах своїх повноважень.

Таким чином, змістове наповнення фахової компетентності з охорони праці становлять фахові знання, практичні вміння й навички, професійні особистісні якості майбутнього вчителя освітньої галузі «Технології». Здатність ефективно працювати і діяти у соціумі є основою професійної компетентності, тому здатність працювати та діяти безпечно – основа компетентності з охорони праці.

Отже, сучасний розвиток та функціонування суспільства вимагає здійснювати фахову підготовку вчителів освітньої галузі «Технології» з урахуванням знань з охорони праці, та гарантувати безпеку у виробничій і позавиробничій діяльності. Такі фахівці повинні мати поглиблене знання специфіки діяльності в різних галузях, можливість входу у світовий інформаційний простір, вивчення й практичного втілення сучасного зарубіжного досвіду в галузі охорони праці. Таким чином, подальшого дослідження потребує робота над узгодженістю не лише з іншими дисциплінами професійної підготовки, й між собою навчальних програм дисциплін циклу безпеки життєдіяльності, що, у свою чергу, зумовлює потребу в розробленні нових форм та методів фахової підготовки вчителів технологій.

Список використаних джерел

1. Компетентністний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів технологій: колективна монографія / авт. кол.: А. М. Гедзик, О. М. Коберник, С. І. Ткачук, С. М. Ящук та ін. Умань: Видавець «Сочинський М. М.», 2017. 280 с.

2. Концепція освіти з наряду «Безпека життя і діяльності людини» / В. О. Кузнецов, В. В. Мухин, О. Ю. Буров та ін. *Інформаційний вісник «Вища освіта»*. 2001. № 6. С. 6–17.

3. Формування компетентностей з охорони праці та безпеки життєдіяльності у майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*: зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / ред. кол.: О. І. Безлюдний (гол. ред.) та ін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. Вип. 18. С. 241–251.